

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ МОНОЛОГІЧНОМУ ТА ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Загальною метою на всіх етапах оволодіння мовою є формування комунікативної компетентності, до якої належать монологічна та діалогічна компетенції, а також можливості та готовності до мовленнєвого спілкування іноземних здобувачів вищої освіти нерідною мовою в різних ситуаціях. Найбільш складним це вбачається в умовах дистанційного навчання українській мові як іноземній.

Спочатку розглянемо поняття комунікативної компетентності: це сукупність знань про спілкування в різноманітних умовах та з різними учасниками комунікації, уміння їх ефективного застосування в конкретному спілкуванні в ролі адресанта і адресата. Сформованість цієї якості в майбутніх лікарів передбачає володіння мовленнєвими уміннями й навичками, необхідними для спілкування, сукупність знань про норми й правила ведення комунікації [6, с. 51]. Енциклопедичний словник тлумачить компетентність як «коло» питань, в яких людина добре «розуміється» [3, с. 231] і включає сукупність новоутворень, знань та умінь (вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію тощо) [4, с. 326], системи цінностей та відносин, що сприяють створенню ціннісно-сміслових, поведінкових, мотиваційних, емоційно-вольових результатів діяльності особистості

Комунікативна компетентність іноземного здобувача освіти, майбутнього лікаря розуміється як багаторівнева інтегральна якість особистості (сукупність когнітивних, емоційних і поведінкових особливостей) та базується на вмінні продуктивно спілкуватися з пацієнтами та іншими учасниками лікувально-

профілактичного процесу, уникаючи конфліктних ситуацій, будувати конструктивні відносини. Крім того, це поняття включає в себе володіння певною культурою спілкування... [2, с. 173]. Спілкування невід'ємно пов'язано з говорінням. Говоріння – один з видів мовленнєвої діяльності, за допомогою якого здійснюється усна форма спілкування, спрямована на встановлення контакту та взаєморозуміння з іншими людьми, вплив на їхні знання й уміння, на виконання функцій доказу, переконання, на висловлювання емоційного ставлення до переданого повідомлення. Навчання говорінню передбачає освоєння монологічного та діалогічного мовлення.

Породження монологічного висловлювання – це особливе та складне вміння, яке необхідно спеціально формувати. Навчання має бути спрямоване на відпрацювання правильності структурно-граматичної, лексичної та стилістичної побудови висловлювання, а також на відповідність мовленнєвого висловлювання комунікативної мети, ситуації. Монолог є продуктом індивідуальної побудови і пов'язаний з труднощами логічного порядку [1, с. 26]. Він безперервний, оскільки формування думок відбувається тут одночасно з їх формулюванням. Довільність монологічного мовлення передбачає вміння вибірково користуватися мовними та деякими немовними комунікативними засобами висловлювання думки, наприклад інтонації. Вибір мовних засобів монологічного мовлення обумовлений також ситуацією спілкування, індивідуальними особливостями мовця. В умовах природного мовного спілкування монолог у чистому вигляді зустрічається рідко, найчастіше він поєднується з елементами діалогічного мовлення, таким чином стає, по суті, монологом у діалозі.

Діалог і монолог взаємодіють у навчальному процесі від початку навчання. Однак в онлайн-умовах студенти охочіше прагнуть діалогічного мовлення, ніж монологічного, оскільки монолог вимагає вміння самостійно висловитися на запропоновану тему, без будь-якої допомоги з боку інших учасників комунікації.

При дистанційній освіті завдяки комп'ютерному/мобільному інтерфейсу навчання говорінню (як монологу, так і діалогу) іноді може набувати більшої інтерактивності, ніж при навчанні оффлайн (деякі студенти почуваються більш розкуто при онлайн заняттях), що прискорює процес засвоєння лексики. Значно збільшуються можливості використання ілюстративного матеріалу, а також його демонстрації (наприклад, в мовленнєвих завданнях на складання монологу: описати предмет або картинку декількома фразами, скласти речення за зразком, дати розгорнуту відповідь на подані питання; в завданнях для навчання діалогу: за текстом та ілюстраціями скласти запитання або/та обговорити зміст прочитаного тощо).

Серед мінусів дистанційного навчання можна відзначити: повільний темп навчання (студенти довго підключаються, щоб надати відповідь; часто відволікаються на будь-які побутові проблеми та ін.), недостатність технічних та практичних навичок, неможливість повною мірою взаємодіяти з групою та викладачем, неможливість відчувати українську мову, неможливість онлайн-навчання через брак ресурсів, погану якість інтернет-з'єднання, відсутність необхідної техніки, і, звичайно ж, зниження мотивації здобувачів.

Список літератури:

1. Василенко Е. И., Добровольская В. В. Методика преподавания русского языка иностранным учащимся. Москва : Изд-во МГУ, 1989. 88 с.
2. Васильева Л.Н. Коммуникативная компетентность и совладающее поведение будущих врачей. *Вестник КГУ им. Н.А.Некрасова*. 2009. Т. 15. № 5. С.172–176.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник: вид. друге, доп. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
4. Луговий В. І. Компетентності і компетенції. Поняттєво-термінологічний дискурс. *Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології*. Київ : Гнозис, 2009. 630 с.

5. Михайлюк Н. В. Обучение диалогической речи на уроках РКИ. *Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: збірник наукових статей за матеріалами XIV Міжнародної науково-практичної конференції (23 жовтня 2020 р.)*. Харків : ХНАДУ, 2020. 335 с.

6. Пиріг Л. А. Медицина і українське суспільство: зб. мед. публіц. пр. Київ : Б. в., 1998. 472 с.